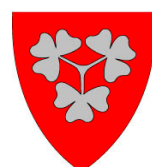

Strategisk landbruks- og næringsplan 2010-2013

*Vedtatt i kommunestyret, i sak
012/10 3/3-2010*

Sømna kommune

www.somna.kommune.no

1. Innholdsfortegnelse

Side	Kapittel
2	1. Innholdsfortegnelse
3	2. Innledning
3	2.1. Arbeidsgruppens leder takker
4	2.1. Arbeidsgruppen for Strategisk Landbruks- og næringsplan
4	2.2. Arbeidsgruppens mandat og målet med plandokumentet
4	3. Forutsetninger
4	4. Forkortelser brukt i planen
5	5. Statistikk
5	5.1. Demografisk oversikt Sømna
5	5.2. Arbeidslivet i Sømna
6	5.3. Landbruket i Sømna
8	6. Landbruk
8	6.1. Gårdbrukeren
9	6.2. Landbrukets bygningsmasse
10	6.3. Tilleggsnæringer
11	6.4. Kommunal forvaltning
11	6.5. Areal og Lovforvaltning
12	6.6. Skog
13	6.7. Vilt
14	6.8. Jordbruk
15	6.9. Miljø / Økologisk
17	7. Andre næringer
17	7.1. Fiske
18	7.2. Havbruk
19	7.3. Industri
20	7.4. Bergverk
21	7.5. Bergarter i Sømna
22	7.5. Servicenæringen, reiseliv, turisme
25	7.6. Transportnæringen
26	8. Næringsutvikling strategi
27	9. Satsningsområde alternativ energi
28	10. Prosjektrettede satsningsområder
28	11. Generelt
28	12. Avslutning

Visjon:

Sømna kommune skal utvikles med basis i fortrinn, naturgitte forutsetninger og menneskelige ressurser. Vi skal ta vare på det eksisterende, samtidig som vi i et trygt og inkluderende miljø, motiverer til omstilling, utvikling og etablering basert på den enkeltes evner og ideer.

Forsidebilder: 1: Skogsarbeid i Sømna, foto: Jan Jensen 2: Elk-senteret, Hauglund Maskin på Stein, foto: Bjørn Keyn; 3: Plast-sveis AS' produksjonshall, foto: Bjørn Keyn; 4: Vennesund, foto: Tor-Arne Bakke; 5: Nysgjerrig sau, foto: Trond Grønmo; 6: Hjorteflokk på Grøtheim, foto: Trond Grønmo.

2. Innledning

Fra venstre: Jordbrukssjef Nils Nyborg, kommunestyrerepresentant Gunder Strømberg, nestleder i Sømna Bondelag Edvin Olsen, kommune styrerepresentant Leif Edvardsen, varaordfører Margith E. Moen, leder av Sømna Næringsforening Hans-Ivar Slåttøy og nærings- og kultursjef Tor-Arne Bakke. Foto: Bjørn Keyn, BKE Grafisk.

2.1. Arbeidsgruppens leder takker:

Jeg vil på vegne av arbeidsgruppen få rette en stor takk til alle dere som deltok på møter og gav sitt bidrag til planen. En stor takk går også til lag, foreninger, grupper og enkeltpersoner for innspill som kom inn til oss.

Jeg vil ønske alle lykke til i gjennomføringen av arbeidet som Stratetisk landbruks- og næringsplan 2010 - 2013 legger opp til og håper at det arbeidet vi skal gjennomføre vil bære frukter i tiden som kommer.

Med vennlig hilsen

Leif Edvardsen.
Leif Edvardsen

2.2. Arbeidsgruppen for Strategisk Landbruks- og næringsplan

Planen er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av kommunestyrerepresentant Leif Edvardsen (leder), kommunestyrerepresentant Gunder Strømberg, (nestleder), kommunestyrerepresentant/ varaordfører Margith E. Moen, nestleder i Sømna bondelag, Edvin Olsen og leder for Sømna Næringsforening Hans Ivar Slåttøy. Disse har utformet plandokumentet i nært samarbeid med sekretariatet med nærings- og kultursjef Tor-Arne Bakke og jordbrukssjef Nils Nyborg. Arbeidsgruppen har hatt bistand fra Bjørn Keyn, BKE Grafisk SA, som innleid konsulent og ansvarlig for redigering og produksjon av plandokumentet.

2.3. Arbeidsgruppens mandat og målet med plandokumentet

I Strategisk kommuneplan for 2006-2018 er det bestemt at det skal utarbeides en felles landbruks- og næringsplan i samarbeid med næringslivet og med konkrete tiltak på de forskjellige områder. Mandatet bygger på sak 75/2008 i landbruksnemnda. Herfra framgår at planen skal:

- synliggjøre det tradisjonelle landbrukets betydning i Sømna og formulere strategier og tiltak for utviklingen av dette.
- synliggjøre tilleggsnæringer og andre næringers betydning for Sømna og formulere strategier og tiltak for utviklingen av disse.
- Gi føringer for en bærekraftig arealbruk i Sømna kommune med vekt på næringsutvikling, bosetting og miljø.
- Gi føringer for kommunen som landbruks- og næringsmyndighet, herunder hvordan rådgivning og veiledning legges opp og hvilke prinsipper som skal brukes ved behandling av enkeltsaker i kommunen.
- Legge til rette for et samarbeide mellom næringslivet og det offentlige for å nå de målene og tiltakene som legges i planen og ansvarliggjøre aktørene når det gjelder gjennomføringen av tiltakene. I kommunens generelle næringsstrategi er arbeidet i vesentlig grad knyttet til følgende mål, jfr. årlig strategidiskusjon i næringsstyret:
- trygge bosetting
- sikre arbeidsplasser
- skape nye arbeidsplasser
- bidra til bolyst.

3. Forutsetninger:

Planen er utarbeidet på grunnlag av bransjemøter og grendemøter, hvor næringslivet selv har kommet med innspill og synspunkter.

Ansvar for gjennomføring av tiltakene i planen er fordelt på ulike aktører i Sømna og i regionen. Tiltak som er med i denne planen vil bli positivt vurdert ved tildeling av støtte fra kommunens statlige og kommunale næringsfond.

Arbeidsgruppa for utarbeidelse av Strategisk Landbruks- og Næringsplan vil en gang hvert år i planperioden avholde et fellesmøte med alle som har fått ansvar for ulike tiltak for å høre status og framdrift og motivere til videre innsats. Ansvar: Innkalling v/ Næringsjef og Jordbrukssjef.

Planen bygger på de føringene som ligger i overordnet planverk, jfr.:

- Regjeringens plan for en helhetlig innovasjonspolitik.
- Fylkesplan for Nordland 2008-2011, utviklingsprogram Nordland og regionale partnerskap.
- Strategisk kommuneplan for Sømna 2006-2018.
- Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling 2007 - 2009.

4. Forkortelser brukt i planen:

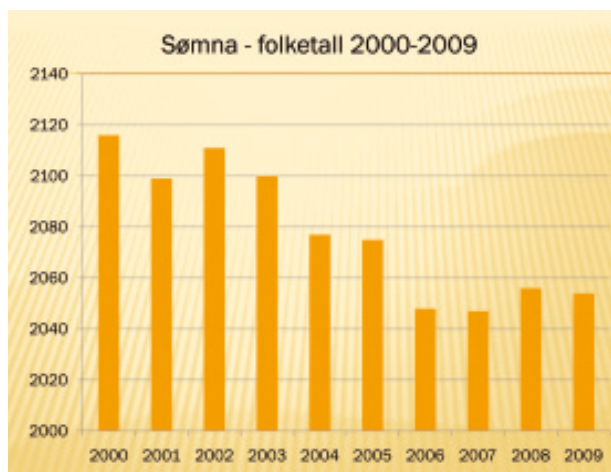
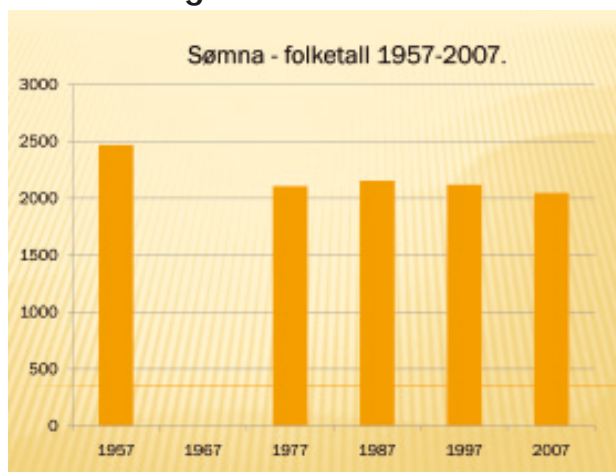
Det har vært et mål å lage en plan for Sømna, ikke bare Sømna kommune, og mange har vært involvert i å lage planen og bidra til gjennomføringen av tiltakene.

LK	=	Landbrukskontoret i Sømna
Næringsk.	=	Næringskontoret i Sømna
Teknisk	=	Teknisk avdeling i Sømna
K.styre	=	Kommunestyret i Sømna
L.nemnd	=	Landbruksnemnda i Sømna
N.styret	=	Næringsstyret i Sømna
Næringsf.	=	Næringsforeningen i Sømna.
Skogkontoret	=	Skogkontoret for Sømna og Brønnøy
Sekr	=	Sekretær for viltneemnda
Vik skole	=	Rektor ved Vik skole
Skolene	=	Rektor ved Berg og Vik skole
Politisk miljø	=	De politiske partiene i Sømna
HL	=	Helgeland Landbrukstjenester
Bondelaget	=	Sømna bondelag
HLR	=	Helgeland Landbruksrådgivning ("Vefsna forsøksring")
NLH	=	Norsk landbruksrådgivning Helgeland ("Økoringen")
Skogeierlaget	=	Sømna og Velfjord skogeierlag
SVO	=	Storviltområdene i Sømna kommune
HMS	=	Landbrukets HMS-tjeneste v/ Tom Okan
Produsentråd.	=	Produsentrådgivere ved Tine avd Sømna

Der flere har fått ansvar for et tiltak skal den som står først ha hovedansvaret.

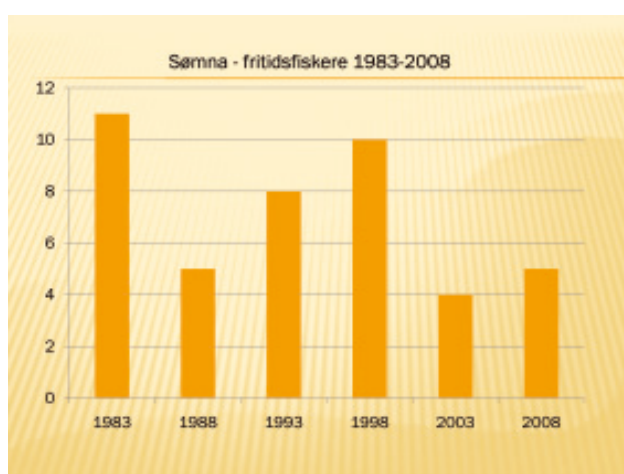
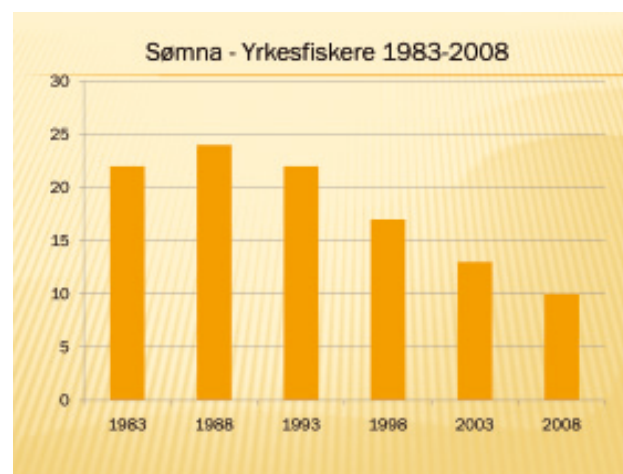
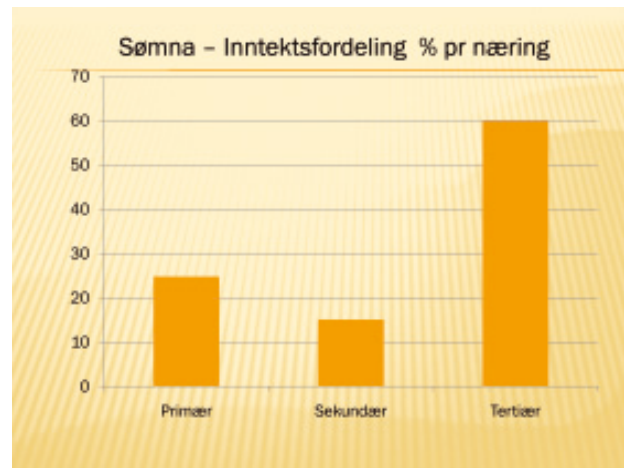
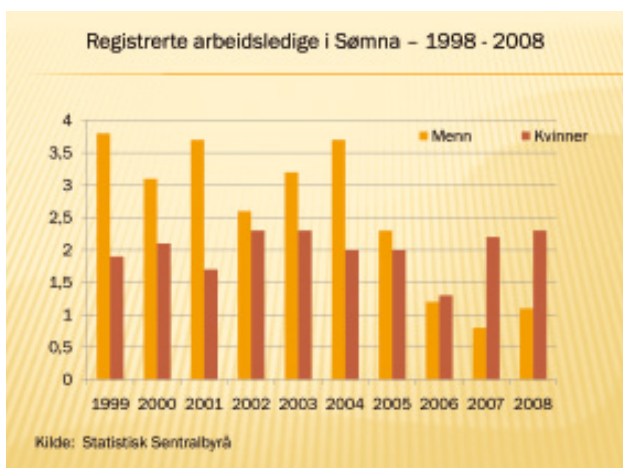
5. Statistikk

5.1. Demografisk oversikt - Sømna

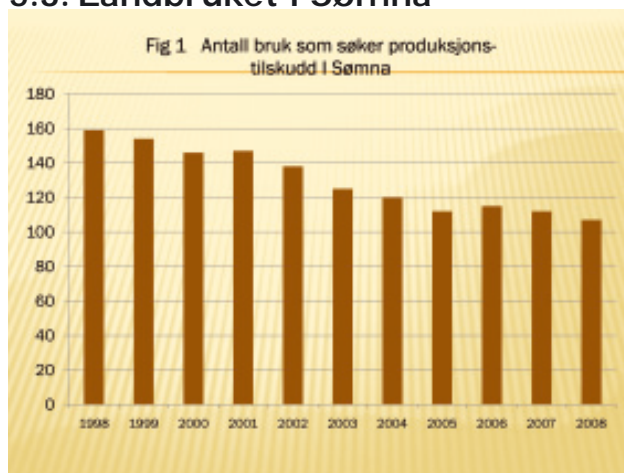
Kommentar: Sømna kommune har lyktes med å opprettholde en stabil folkemengde de siste femti årene. Antall innbyggere i 1957 - før kommunen ble en del av Brønnøy kommune - var 2.468. Da Sømna kommune igjen ble en selvstendig kommune i 1977, var innbyggerantallet redusert til 2.107. Dette skyldtes blant annet at Hongsetbygda, som før 1964 var en del av Sømna, ble overført til Brønnøy. I løpet av perioden 1977-2007 har innbyggerantallet vært meget stabilt.

5.2. Arbeidslivet i Sømna

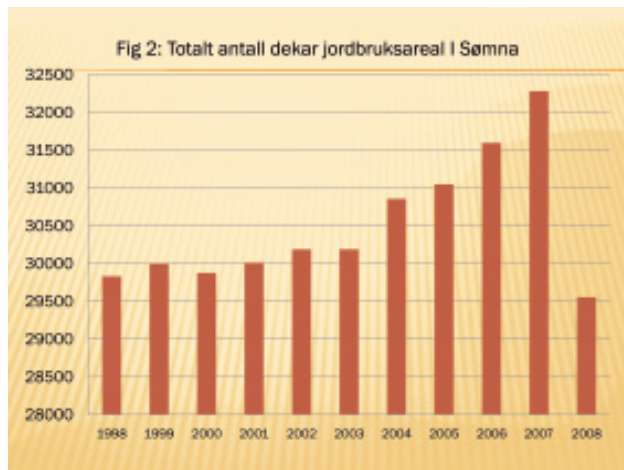

Kommentar: Statistikken over antall registrerte arbeidsledige de siste ti årene, viser lav og synkende arbeidsledighet. Inntektene i kommunen vises fordelt på de ulike næringene. Primærnæringer er næringer som fremstiller råvarer fra jordbruk, skogbruk, fiske og fangst. Sekundærnæringer er næringer med utspring fra industri og bergverk og bearbeiding av råvarer fra primærnæringene. Dette omfatter bergverk, vareproduserende industri, vann- og kraftforsyning, bygg og anlegg. Tertiærnæringen, eller servicenæringen som den også er kalt, er næringer hvor produktet er en tjeneste, typisk formidling av produkter fra primær- og sekundærnæringer. Her hører også handelsnæringen til. Til tross for sin beliggenhet har Sømna et synkende antall yrkesfiskere. Det bør stimuleres til rekruttering.

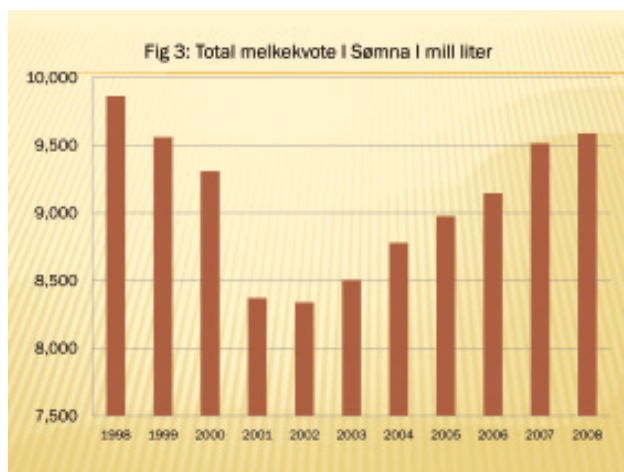
5.3. Landbruket i Sømna

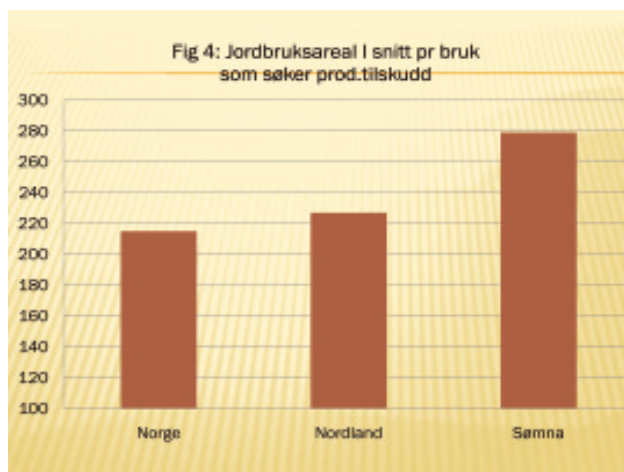
Kommentar: Landbruket i Sømna er i kontinuerlig utvikling. I 1949 hadde vi 422 bruk i drift i Sømna. Føringene i landbrukspolitikken har vært at brukene må bli større og mer spesialisert og dette har ført til færre bruk i Sømna. I dag har vi 106 aktive bruk. Fra 2001 – 2008 er 28 % av brukene i Sømna lagt ned (samme som landsgjennomsnittet). Dette medfører at på 7 år har hver fjerde gårdbruker i Sømna sluttet.

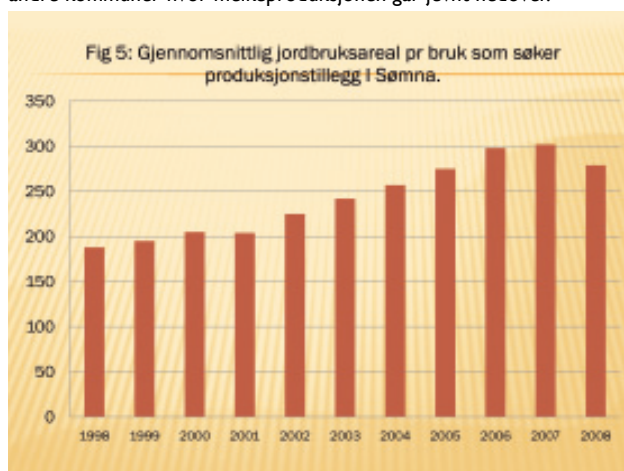
Kommentar: Selv om vi har færre bruk betyr ikke det at vi har mindre jord. I 1949 var det registrert ca 20.700 da jordbruksareal i kommunen. Nydyrking og økt bruk av innmarksbeite førte til at vi i 2007 hadde mer enn 32.000 da jordbruksareal. I 2008 tok vi i bruk nye kart som bygger på flyfoto oppmålt av Norsk Institutt for Jord og Skog. I de fleste kommuner har dette gitt en nedgang i arealet på 8 – 10% og det samme har det gjort hos oss.

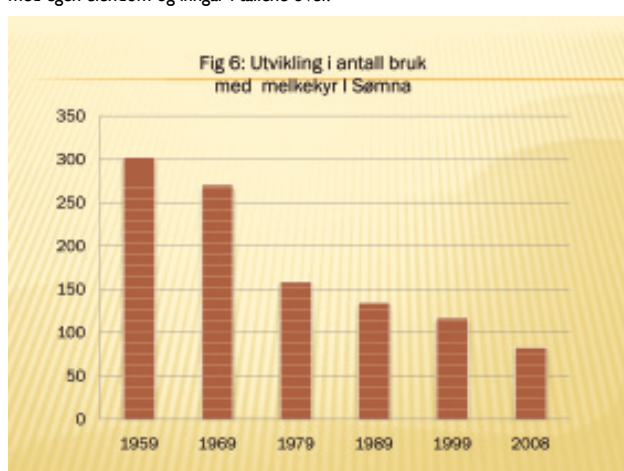
Kommentar: Melk er den viktigste produksjonen i landbruket i Sømna. Fra 1993 til 2000 solgte 33 brukere melkekvoten sin. Etter 2001 har vi berget det som kan berges samt at mange har kjøpt kvote fra staten og privat. Vi er snart oppe i samme kvote som vi hadde før "krakket". Her er vi i Sømna i en særstilling i forhold til nesten alle andre kommuner hvor melkeproduksjonen går jevnt nedover.

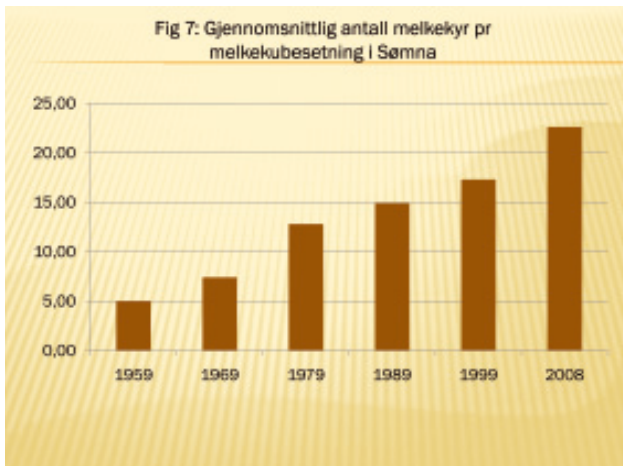
Kommentar: Som det går fram i tabellen er gårdsbrukene i Sømna store både sammenlignet med Nordland og Norge. Dette gjelder både når vi måler i areal og besetningsstørrelse. Det store arbeidsomfanget innenfor tradisjonelt landbruk forklarer også at kapasiteten til å starte med tilleggsnæringer er begrenset på de fleste bruk. 74 % av gårdbrukerne i kommunen leier også jord som drives sammen med egen eiendom og inngår i tallene over.

Kommentar: Som vi ser øker arealet hver gårdbruker driver i hele perioden. (Nedgangen i 2008 skyldes overgang til gårdskart) I 10-års perioden fra 1988 – 2007 økte arealet på hvert bruk med ca 50% opp til et gjennomsnitt på 302 dekar i 2007. Dette viser at selv om noen legger ned brukene sine får andre brukere disponere arealet slik at det holdes i hevd.

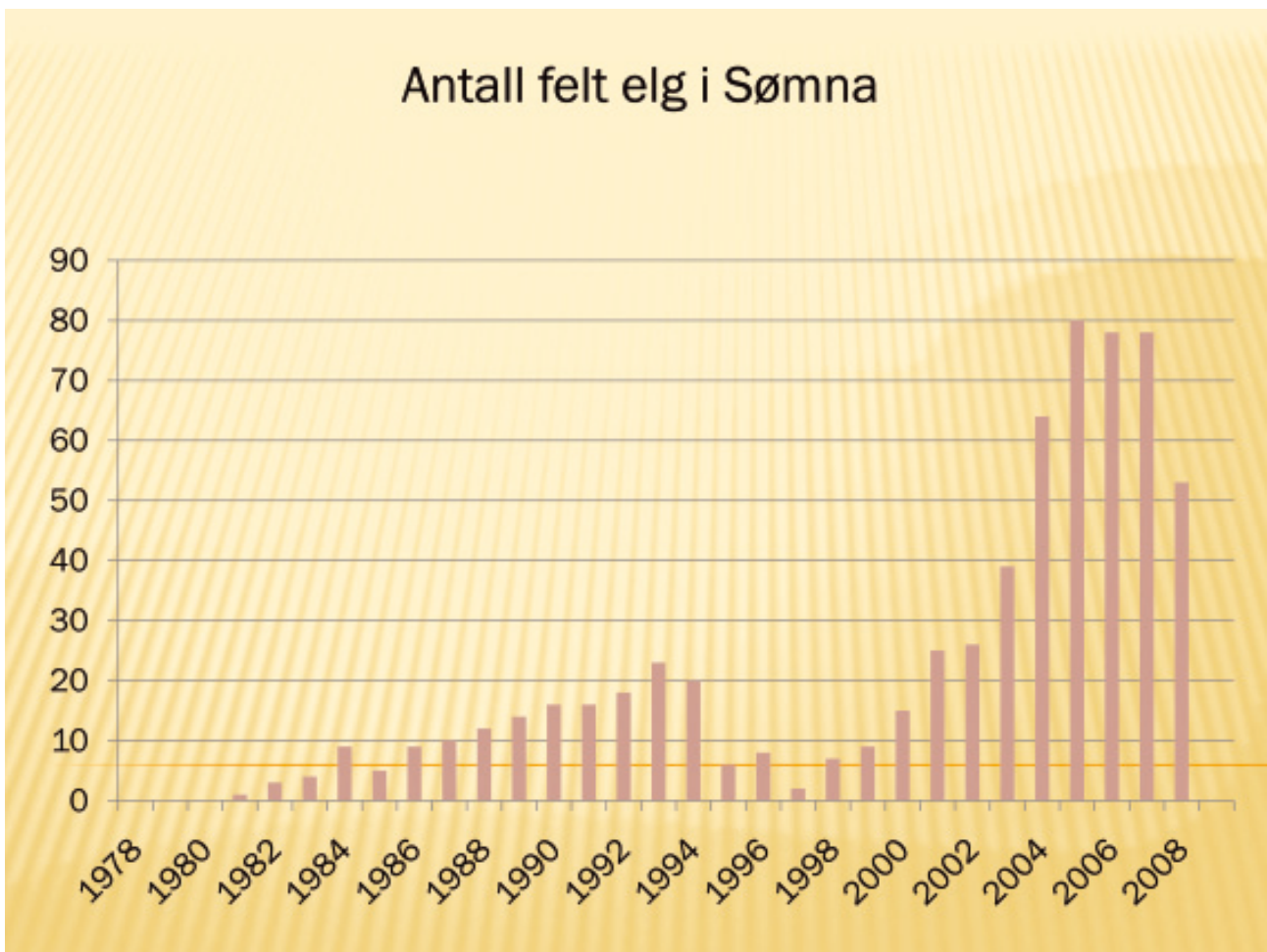

Kommentar: Antall gårdsbruk med melkekyr går jevnt nedover i kommunen. Selv om antallet i Sømna går ned har vi i 2008 ca 400 kyr mer enn den nest største kommunen i Nord-Norge som er Balsfjord. I 2008 har vi 12 samdrifter. Dette er selvstendige melkeprodusenter som har gått sammen om å produsere melk i ett fjøs. Derfor har melkebilene kun 73 stoppesteder hvor det hentes melk i 2008.

Oksekalv i Dalbotn, foto: Bjørn Keyn

Kommentar: Som figuren viser har de brukene det blir produsert melk på blitt stadig større. I 1959 var det i snitt 5 melkekyr pr melkebruk her i Sømna. I 2008 er snittstallet økt til 22,6 stykker. Dette er en formidabel økning og viser en produktivitetsvekst på mange hundrede prosent. I samme perioden vet vi at antall personer som arbeider på bruket har blitt redusert kraftig og at det i dag vanligvis er kun en person som arbeider heltid på bruket.

Kommentar: Statistikken viser antall felt elg i Sømna gjennom tidene. Den første elgen ble felt i 1981. Antall felte dyr økte gradvis fram til 1994. Bestanden sank drastisk midt på 90-tallet, trolig grunnet for høy avskytning i årene før. Etter år 2000 har bestanden økt kraftig. Dette må også sees i sammenheng med bestanden i inde Brønnøy. Nedgangen i antall felte dyr i 2008 har sammenheng med reduserte fellingstillatelser, og antall felte dyr forventes å øke igjen fra 2009. En nylig utført beitetaksering viser at med hensyn til beite, er bestanden av elg i Sømna kanskje i i overkant stor.

På hjemmesiden til Sømna kommune www.somna.kommune.no finnes regneark med tallgrunlaget fra statistikkdelen.

6. Landbruk

6.1. Gårdbrukeren

MÅL:

Gårdbrukere i Sømna skal ha mulighet til å utvikle kompetanse og ferdigheter som sikrer utøvelsen av yrket samt ha forsvarlige arbeidsforhold og muligheter til fritid.

Gårdbrukerne i Sømna er i snitt 47 år gamle, noe som er lavt i Norgessammenheng, og de særpreges av et ønske og en vilje til å satse på en framtid i landbruket.

Produksjonen på brukene i Sømna har økt betydelig på 10 år så arbeidsmengden og ansvaret på den enkelte er meget stort. Dette krever tilgang til ordnet fritid, kompetanse til å ta de riktige valgene, ferdigheter til å utøve yrket og et inkluderende fagmiljø.

Gårdsbrukene på Sømna sysselsetter et betydelig antall personer og er en stor arbeidsgiver.

TILTAK:

- Årlig samordningsmøte for kurs, studieringer mm. for gårdbrukere. Ansvar: LK + Bondelaget
- Beholde landbruksvikarordningen på dagens nivå. Ansvar: HL
- Bedre ferie og fritidsmuligheter ved rekruttering/opplæring av avløsere. Ansvar: HL
- Kurs/fokus på bonden som arbeidsgiver. Ansvar: Bondelaget + HL
- Beredskapsgruppa bør videreføres. Ansvar: LK + HMS + Bondelaget.
- Forebygge ulykker i landbruket gjennom holdningsskaping og kampanjer. Ansvar: Bondelaget + HMS.
- Opplæring av skoleungdom i Sømna som avløsere. Ansvar: HL + Vik Skole
- Skaffe avløsere og gårdbrukere kompetansebevis. Ansvar: HL + LK
- Bistå til at avløsere har jobb hele året gjennom for eksempel skogrydding, bygdeservice, vedlikeholdsoppgaver. Ansvar: HL.
- Opprette flere avlösserringer. Ansvar: HL
- Opprettholde et sterkt og godt fagmiljø i Sømna. Ansvar: Bondelaget

Gjennomsnittsalderen for gårdbrukerne i Sømna er lavere enn i landet ellers. Her et ungt medlem av familien Almendingen. Foto: Bjørn Keyn

- Alle elever i Sømna skal få tilbud om undervisning med gården som læringsarena (Inn på tunet). Ansvar: Skolene, Kommunestyre
- Bondepub i regi av bondelaget videreføres. Ansvar: Bondelaget.

VISSTE DU AT

- Antall aktive gårdsbruk i Sømna er gått ned fra 147 stk i 2001 til 106 stk i 2008. Reduksjonen på 28 % er lik landsgjennomsnittet.
- I 2007 fikk 200 personer i Sømna lønn gjennom Landbrukstjenester Sør-Helgeland. Dette tilsvarer ca 30 årsverk.
- Produksjonen på gårdene i Sømna er mange-doblet på noen tiår (gj.snittstall pr bruk):

(Kilde: jordbr.tellingene og prod.tillegg)	1959	2000	2009
Antall melkekyr	5	17	23
Jordbr.areal i dekar	59	195	279

6.2. Landbrukets bygningmasse

MÅL:

Det skal legges til rette for at driftsbygningene i landbruket skal være framtidsrettet. Byggene skal tilfredsstillende offentlige krav samtidig som de har kapasitet til å utnytte brukets ressurser optimalt.

Det kommer stadig nye krav fra det offentlige knyttet til dyrevelferd, arbeidsmiljø, forurensning, brannsikring ol. Dette krever investeringer i millionklassen i driftsbygningene.

Gårdbrukere i Sømna viser stor investeringsvilje og etter år 2000 har vi hatt mange bruksutbygginger med støtte fra Innovasjon Norge. Likevel er utbyggings-behovet stort.

For å ta de riktige valgene kreves det et oppegående støtteapparat av veiledere, rådgivere, entreprenører og leverandører samt positive finansieringsinstitusjoner. I tillegg kreves det selvfølgelig satsingsvilje og økonomi i næringa til at den enkelte kan bære kostnadene.

TILTAK:

- Opprettholde kompetanse og ressurser på landbrukskontor. Ansvar: K.styret / Rådmann

- Info og holdningsarb. mot finansieringsinstitusjoner og sentrale myndigheter for å sikre finansiering i form av lån og tilskudd til landbruket. Ansvar: Bondelaget
- KOMPASS AS må bevares som et bygningsfaglig kompetansesenter Ansvar: Politisk miljø i Sømna og Bondelaget.
- Bistand til utvidelse av gjødsellager for maks uttelling av husdyrgjødsel. Ansvar: LK

VISSTE DU AT:

- Driftsbygningene i Norge må fornyes for 25 - 30 milliarder kroner fram mot år 2020. (Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning 2008.)
- Den første melkemaskina i Sømna kom i 1949. Fram til da var det bare håndmelking.
- Innen juni 2010 forventer vi å ha 5 melke-roboter i Sømna.
- De som satser på bruksutbygging satser helt andre beløp i dag enn tidligere. Gjennomsnittlig kostnadsoverslag lå i 2001 på kr 680.000 pr utbygging. I 2008 var kostnadsoverslaget på 5,94 mill.kr. pr utbygging i Sømna.

Her bygges det første fjøset med melkerobot i Sømna. Mardal 2007. - Foto: Nils Nyborg

6.3. Tilleggsnæringer og landbrukstilknyttede bedrifter

MÅL:

Sømna kommune skal legge forholdene til rette for lokale aktører som leverer varer og tjenester til landbruket, eller foredler produkt fra landbruket i kommunen. Gårdbrukerne skal få bistand til å utnytte brukets ressurser i en økonomisk sammenheng.

Gårdbrukerne har i dag tilgang til et solid støtteapparat i form av landbruksmaskinverksted, transportbedrifter, landbruketstjenester Sør-Helgeland, veterinærer, Kompass AS, forhandlere av landbruksutstyr, landbrukskontor, produsentrådgivere, osv i kommunen.

Det er viktig å bevare dette miljøet for å styrke landbruket i kommunen og høste ringvirkningene næringen skaper.

Selv om brukene i Sømna er store og arbeidsintensive innenfor tradisjonelt landbruk har de også andre ressurser som kan gi inntekter og arbeidsplasser, både for de som bor på bruket og andre. Det er viktig at det legges til rette for at dette potensialet kan hentes ut.

TILTAK:

- Yte rådgivning / bistand til de som vil legge om til andre driftsformer, eller avvikle bruket slik at ressursene blir best mulig ivaretatt. Ansvar: LK + Næringsk.
- Bistand til de som vil utnytte gårdens ressurser gjennom ulike tilleggsnæringer, som juletrær, Inn på tunet, turisme, videreforedling av ulike pro-

dukter, alternativ energi og så videre. Ansvar: Næringsk., L , skole.

- Studieturer for gårdbrukere. Ansvar: Bondelaget + LK
- Bygdemobiliseringsprosjektene og bygdeservice i Sømna må følges opp. Ansvar: LK og Næringsk.
- Det må legges til rette for at bedrifter som tilbyr produkter og tjenester til landbruket eller foredler produkter fra landbruket skal ha gode forhold i Sømna. Ansvar: Næringsk. + N.styret og Næringsf.

VISSTE DU AT:

- Sømna er den største landbrukskommunen i Nordland.
- Det utføres ca 200 årsverk i landbruket i Sømna
- Samlet næringsinntekt i landbruket i Sømna ca 43 millioner
- Kommunens skatteinntekt fra landbruket er på ca 13 millioner kroner.
- Bønder i Sømna kjøper varer / tjenester for ca 52 millioner kroner
- Hvert årsverk i landbruket skaper 1,5 til 2 arbeidsplasser i tilstøtende næringer

Kilde: Nordland Bondelag, tall fra 2005

Frilstad Gård er et godt eksempel på et gårdsbruk med en landbrukstilknyttet bedrift. På Frilstad har en blant annet startet snekkerbedrift. Her er de såkalte "Trevingeskiltene" som er produsert for Sagavegen.. - Foto: Nils Nyborg.

6.4. Kommunal forvaltning

MÅL:

Forvaltningen skal legge til rette for at næringen og utøvernes behov på en best mulig måte blir ivarettatt, samtidig som lover og regelverk overholdes.

Landbruket har en rekke samfunnsoppgaver utover matproduksjon, som for eksempel beredskap, kulturlandskap, sysselsetting og miljø. For disse oppgavene ytes det hvert år betydelige beløp gjennom jordbruksavtalen.

Det er viktig å bevare et landbrukskontor som sikrer næringsutøverne den støtten de har mulighet til å oppnå og som i tillegg kan være med å videreutvikle bedriftene

Kontoret må være serviceinnstilt, effektivt og ha nødvendig kompetanse og kapasitet til å utføre jobben sin.

TILTAK:

- Tilstrebe kort saksbehandlingstid, nødvendig kompetanse og serviceinnstilling i kommunen. Ansvar: K.styret + Rådmann
- Landbrukskontoret skal bidra med relevant informasjon til gårdbrukere gjennom fagmøter, meldingsbladet KUROMPA, hjemmeside og SMS-meldinger. Ansvar: LK
- Videreutvikle et landbrukskontor med kapasitet og kompetanse til å møte de utfordringer som næringen står overfor. Ansvar: K-styret/Rådmann.
- Avtale om kjøp av skogtjenester fra Brønnøy videreføres. Det settes krav til faste kontordager i Sømna i en forsøksperiode på minimum 6 mnd. Dagene bekjentgjøres via SMS. Ansvar: K.styret
- LK skal prioritere oppgaver som utløser tilskudd / støtte / økonomiske refusjoner til gårdbrukere i kommunen. Ansvar: Jordbrukssjefen.

VISSTE DU AT:

Sømna er den kommunen i Nord-Norge med størst samlet melkekvote (ca 9,6 mill liter), flest melkekyr (1650 stk), størst kornareal (1653 da), størst leveranse av grisekjøtt (394 tonn) og størst leveranse av storfekjøtt (579 tonn).

Kilde: Statens landbruksforvaltning 2008

6.5. Areal og lovforvaltning

MÅL:

Landbrukets særlover skal håndheves slik at det vernes om det aktive landbruket samtidig som det tar hensyn til samfunnsutviklingen i kommunen. Landbrukets produktive arealer skal holdes i drift og nyttes til landbruk.

Sømna har egen landbruksnemnd hvor to av medlemmene er valgt fra Sømna bondelag. Siden Sømna er en av landets meste landbruksavhengige kommuner har nemnda en restriktiv praksis når det gjelder fradeling av dyrka jord og håndheving og bo- og driveplikt på landbrukseieendommer.

Behandlingen skal oppleves som rettferdig og forutsigbar, samtidig som det tas høyde for individuell behandling av de enkelte søknadene.

TILTAK:

- Dagens praksis med at to representanter fra landbrukets faglag er med i landbruksnemnda videreføres. Ansvar: K.styre.
- Dagens strenge praksis mht bo- og driveplikt bør videreføres. Bo- og driveplikt bør håndheves likt i hele kommunen. Boplikten skal i utgangspunktet være personlig, dvs det er eier som skal bo på eiendommen. Ansvar: L.nemnd.
- Upersonlig boplikt (dvs andre enn eier bor på eiendommen) kan aksepteres dersom ervervet skjer fra en person man kan overta konsesjonsfritt fra. Det settes krav om at eiendommen til enhver tid skal være bebodd. Bostedsattest leveres uoppfordret en gang pr år til landbrukskontoret. Ansvar: L.nemnd.
- Det aksepteres fradeling av frittliggende tomter forutsatt at tomt og atkomstvei fortrinnsvis ikke ligger på dyrka jord. Ansvar: L.nemnd.
- Jordvernet skal stå sterkt i Sømna og dyrka jord skal nyttes til landbruksformål. Næringsareal bør ikke ligge på dyrkajord. Det skal være helt spesielle grunner for å tillate bruk av dyrkajord til andre formål. Ansvar: L.nemnd.
- Det er et mål å opprettholde flest mulig livskraftige bruk i Sømna. Når en gårdbruker slutter bør han derfor oppfordres til salg av hele bruket framfor oppdeling og bitvis salg. Ansvar: LK
- Landbruksnemnda kan akseptere oppdeling av bruk når det er forretningsmessige og utviklingsmessige mål som sikrer bosetting. Ansvar: L.nemnd.

- Dagens praksis med å akseptere fradelinga av romslige tun ved salg av restarealet som tilleggsjord til bruk i nærområdet videreføres. Ansvar: L.nemnd.
- Arbeide for at driver av jorda også blir eier, alternativt langsiktige jordleieavtaler. Ansvar: L.nemnd og LK.
- Øke jordarealet i Sømna gjennom nydyrking og beiterydding. Ansvar: L.nemnd og LK.
- Det skal arbeides for at jord som ligger brakk skal komme i drift igjen. Ansvar: L.nemnd og LK.
- I reguleringsplaner skal det være en klausul som sikrer utøvelsen av landbruksdriften i området og minsker faren for konflikt mellom landbruk og annen arealbruk. Ansvar: Teknisk avdeling.

VISSTE DU AT:

- Hvert år tas ca 16.000 dekar dyrket jord i bruk til andre formål i Norge. I Sømna ble 5 dekar dyrket jord omdisponert i 2008.
- I 2008 er i gjennomsnitt 28 % av den jorda hver gårdbruker i Sømna driver leiejord. I 1997 var det 21 %. Dette er lavt i forhold til fylket ellers.
- I verdenssammenheng er Norge et av landene som har minst dyrka jord pr innbygger og selvforsyningsgraden vår er bare 50%.
- Over en milliard mennesker i verden sulter og det forventes at antallet vil øke med 11% i løpet av 2009. (Kilde: FN's org for ernæring og landbruk, 2009)

6.6. Skog

MÅL:

Sømna kommune har i dag større skogressurser enn noen gang. Skogen skal gi grunnlag for ny næring og lokal verdiskaping. Framtidsskogen må derfor forvaltes med målsetting om optimal kvalitet og lønnsomhet.

Kystskogmeldingen av 2008 aktualiserer tema som hovedplan vei, ny skogtakst og spørsmål om meldeplikt. Som i forrige planperiode er fagmiljø og kompetanse, samt avsetning av skogsvirke viktige tema. - St.meld. nr 39 (2008-2009) - "Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen" er aktuell for skogbruket i Sømna.

TILTAK:

Viktige og kontinuerlige forvaltningsoppgaver:

- Vurdere lønnsomhet ved aktuelt tidspunkt for hogst / skogsveibygging
- Ny skogtakst i Sømna
- Utvikle løsninger for transport av skogsvirke, både på land og sjø.
- Bevare det skogfaglig miljø i hele verdikjeden.
- Øke fokus på skogbruk og skogkultur gjennom skogdager og kurs.
- God kvalitet i skogskjøtselen.
- Forvaltning av skogfondsordningen.
- Digitalisering av skoginformasjon.

Ansvar: Skogkontoret med bistand fra Sømna og Velfjord skogeierlag og lokale politikere.

Bilde fra den største enkeltdrifta vi har hatt i Sømna på ca 1.050 kubikk.. Bopøla. Foto: Nils Nyborg.

Aktuelle satsningsområder og utviklingstiltak:

- Videreføring av virke lokalt i Sømna
- Bioenergi
- Økonomisk støtte til maskinell tynning gjennom NMSK-midlene
- Restriktiv holdning til omklassifisering av skog til beite
- Tilrettelegge flere skogsveier i kommunen.

Ansvar: Skogkontoret med bistand fra Sømna og Velfjord skogeierlag og lokale politikere.

VISSTE DU AT:

- I Sømna binder skogene anslagsvis 10 – 20 ganger så mye CO₂ som da skogreisningen startet for 50 år siden.
- i 2008 var det 1000 biler i Sømna, men skogene der bandt CO₂ lik utslipp fra 5000 biler.
- Trevirke er det eneste byggematerialet som binder CO₂ mens det produseres.

6.7. Vilt

MÅL:

Vi vil etterstrebe en bærekraftig viltforvaltning som gir mulighet til å høste av viltressursene. Bestanden av de ulike artene skal begrenses/ balanseres slik at eventuelle problem for samfunnet og landbruket holdes nede på et minimum.

Vinterbestanden hos elg, hjort og rådyr kan betraktes som en kapital. Bestanden må til enhver tid sees opp mot beitegrunnet.

Tilvekst og kalveproduksjon er renten, eller den avkastning som kan tas ut hvert år uten å redusere kapitalen. Det er derfor viktig å ha en sunn hjorteviltbestand med en høy produksjon.

Derfor skal viltet også sees på som en ressurs. Både økonomisk, rekreasjonsmessig og opplevelsesmessig. Spesielt for elg svinger bestanden en del. Sømna er en liten kommune, og det kan synes som det til tider vandrer elg ut og inn av kommunen.

TILTAK:

- Det skal i planperioden gjennomføres beitetaksering. Ansvar: Sekr
- Det skal i planperioden gjennomføres arealgjennomganger, både for elg-, hjort- og rådyrvald for å oppnå en lik beregningsmetode for hele kommunen. Ansvar: Sekr + SVO
- Minstearealet for elg, hjort og rådyr holdes på et fornuftig nivå med tanke på en langsiktig forvaltning. Ansvar: Viltnemnda
- Gjennom en fornuftig bruk av hjorteviltforskriftens § 6 skal en regulere avskyting med

grunnlag i ulikheter i viltartens levekår i kommunen, bestandens størrelse og utvikling, den skade viltet volder eller andre ekstraordinære forhold. Ansvar: Viltnemnda

- Driftsplanene for elg i storviltområdene skal rulleres i takt med endring av minstearealet. Ansvar: SVO + Viltnemnda
- De forskjellige viltbiotopene for småvilt må tas vare på, god arealforvaltning er viktig, i forvaltning av ethvert småviltterreng. Forvaltningen av småvilt er tillagt jaktrettshaverne. Det er en fordel at rettighetshaverne organiserer seg. Dette vil føre til en bedre forvaltning av den enkelte art, mulighet for større avkastning for rettighetshaverne og større muligheter til jakt for allmennheten. Ansvar: Jaktrettshaverne.
- Det skal motiveres til økt verdiskapning knyttet til vilt. I form av f. eks. gårdsslakteri, pakking og videreforedling av kjøtt, jaktoplevelser, guiding eller lignende. Dette kan gjerne kombineres med en fast slakteplass for uttak av skadeelg. Ansvar: Næringsk., Sekr, SVO

VISSTE DU AT:

- I 2009 felles det ca 80 elger i Sømnas utmark.
- Førstehandsverdien av kjøttet er på ca 720.000 kr. Denne verdien tilsvarer ca 1600 kbm skurtømmer som igjen tilsvarer ca 40 trailerlass.
- Men verdien av jaktoplevelsen blir høyest verdsatt av jegerne.

Elgflokk på Brekkeidet 2006. Ved denne anledningen ble det sett 17 elgokser; ikke alle er med på dette bildet. Foto: Vidar Hjelmseth.

6.8. Jordbruk

MÅL:

Sømna's produksjon av jordbruksprodukt skal økes i planperioden målt i volum og relativ andel av fylkets produksjon. Vi ønsker en variert bruksstruktur med både familiebruk/enkeltbruk og samdrifter samt flere produksjoner.

Driftsenhetene i Sømna blir stadig større og vi har en ensidig produksjon med hovedvekt på gras, (94% av totalarealet) selv om klima egner seg godt for andre produksjoner.

Nesten all jord i Sømna er i drift, og mange brukere ønsker mer jord. Likevel kan deler av jorda gi bedre avling med bedre stell.

Vi ønsker å ha en stamme med store gårdsbruk som driver en kostnadseffektiv volumproduksjon, men vil samtidig ha en del mindre bruk som har mulighet til starte/utvikle ulike nisjeprodukt.

TILTAK:

- Produksjonen av potet, grønnsaker og bær i Sømna bør økes. Ansvar: HLR
- Grovforproduksjonen i Sømna bør økes gjennom fokus på agronomiske tiltak som grøfing, jordkultur, kalking, ugrasbekjempelse m.m. Ansvar: HLR.
- Ut fra økende kunstgjødselpriser, samt potensiale for biogas må brukerne bevisstgjøres på verdien av husdyrgjødsel. Ansvar: HLR.
- I en av landsdelens største husdyrkommuner er det viktig å opprettholde en god veterinærordning med kontinuerlig beredskap. Ansvar: K.styret

- Rydding av beite åpner opp landskapet og frigjør fulldyrka jord. Dette bør prioriteres ved tildeling av SMIL-midler. Ansvar: L.nemnd.
- Maskinkostnadene må reduseres gjennom økt samarbeid, økt leiekjøring / utleie eller etablering av landbruksentreprenører. Ansvar: Bondelag
- Det bør motiveres til fellesbeite for storfe og småfe, evt kombinert med felles melkesamarbeid i sommersesongen. Ansvar: Bondelag, Produsenttjenesten, LK
- Kunnskap om dyrevelferd og økt fortjeneste fra produksjonsdyr bør jevnlig forbedres gjennom møter og kurs. Ansvar: Produsenttjenesten, Mattilsynet.
- Det bør motiveres til satsing både på tradisjonelle dyreslag som gris, høns, sau og storfe samt andre dyreslag i landbruket. Ansvar: LK og Bondelaget.

VISSTE DU AT:

- Kun 3,4% av arealet i Norge er dyrket mark. Her i Sømna er over 15% av arealet jordbruksareal og vi er den kommunen i Nordland som har mest fulldyrket jord selv om vi er den 5. minste i fylket i totalareal.
- På grunn av den varme Golfstrømmen er Sømna verdens nordligste hvetekom-mune? Ingen andre steder i verden produseres det hvete så langt nord.

Nysådd jord i Haugvika. Foto: Sverre Ivar Grønmo.

Sauflokk på Holand, foto: Trond Grønmo.

6.9 Miljø / Økologisk

MÅL:

Sømna skal ha et kulturlandskap preget av aktiv landbruksdrift med velstelte bruk og minimal forurensing. Minst 5 % av produksjonen i Sømna skal være økologisk innen 2013.

Det synes på tun og kulturlandskap i Sømna at vi har et aktivt landbruk med brukere som legger sin stolthet i å ha det fint rundt seg. Det er lagt ned mange titalls millioner i utbedring og utvidelse av gjødsellagre og det har kommet tilbake fisk i vassdrag som har vært fiske-tomme.

Interessen for økologisk landbruk har vært liten i Sømna, men et økende marked og bedre tilskuddsordninger gjør at brukerne bør bevisstgjøres når det gjelder muligheter for omlegging.

Fra sentralt hold har fokus på miljø blitt stadig sterkere og dette følges opp av både juridiske og økonomiske virkemidler som gårdbrukerne bør være kjent med.

TILTAK:

- Alle som vurderer å legge om til Økologisk landbruk skal få tilbud om "Gratis førsteråd"
Ansvar: NLH
- Det er et mål å skape nettverk og formidle kunnskap om økologisk landbruk mellom brukere i flere kommuner. Ansvar: NLH

- Kunnskapen om økologisk landbruk skal heves gjennom fagdager, studieringer, kurs, studieturer
Ansvar: NLH + LK
- Det er et mål at det skal bli en økologisk melkeklynge i Sømna. Ansvar: NLH og Sømna, Kvervet og Trælnes produsentlag
- Tiltaksstrategi for bruk av SMIL- og NMSK midler skal rulleres jevnlig i samarbeid med næringa og vedtas av landbruksnemnda.
Ansvar: LK + L. nemnda og Bondelaget.
- Det skal legges til rette for at brukere i Sømna skal ha nødvendig planverk og kunnskap til å få maksimal uttelling av miljøretta støtteordninger som for eksempel SMIL og Regionalt miljøprogram. Ansvar: LK + HLR.

VISSTE DU AT:

- Det er registeret over 50 kulturminner i kommunen? Sømna har vært bosatt fra eldre jernalder og fram til idag.
- Pr 2008 er 799 dekar jord i Sømna omlagt eller i karens. Dette tilsvarer 2,7% av samlet jordbruksareal. (gjennomsnitt i Nordland er på 5,1%)
- Den største økologiske melkeprodusenten i fylket finner i vi Sømna – Kjell Bjørnvik, med 175.000 liter/år.

Bilde fra gården til fylkets største økologiske melkeprodusent, Kjell Bjørnvik. Foto: Nils Nyborg

FOREBYGGE SLAKTING AV BRUK / STIMULERE TIL REKRUTTERING TIL LANDBRUKET:

Mange gårdbrukere har de siste årene avviklet gårdsdriften ut fra økonomiske eller personlige årsaker. Det store flertallet har da valgt å "slakte bruket", dvs selge buskap, maskiner, melkekvote, dyrkajord og skog slik at de bare blir sittende igjen med en boligtomt.

For den enkelte gårdbruker er dette ofte den mest gunstige økonomiske løsningen, men for grendelag og fagmiljø hadde det vært positivt om bruket fortsatt var boplass og arbeidsplass. Dersom slike eiendommer bevares kan de bidra til å rekruttere ungdommer /familier til kommunen og brukets ressurser kan utnyttes gjennom tradisjonelt landbruk og annet.

Skal vi oppnå en slik utvikling vil det kreve et bredt samarbeide: Sentrale myndigheter må påvirkes til å endre rammebetingelsene, rådgivningstjenesten må bevisstgjøres på sitt ansvar, faglagene i Sømna bør mobilisere for å skape en holdning om at det er viktig å bevare bruk og det bør arrangeres kurs/ fagdager med fokus å på emnet. Tiltaket kan med fordel ses som et prosjekt med finansiering og deltagelse fra ulike hold også utenfor kommunen.

Ansvar: Bondelag, Politisk miljø, LK, Næringsk. Regnskapskontor, Bank,

*I Sømna har barna fine muligheter til å oppleve husdyr på nært hold.
Her er Julie Westerberg med et lam på Grønmo i 2007 Foto: Nils Nyborg.*

7. Næringene fiske, havbruk, bergverk/industri og servicenæringene

7. 1. Fiske

MÅL:

Å opprettholde fiskeriene og rekruttere ungdom til yrket.

TILTAK:

- Ferdigstille og legge bedre til rette for fiskerihavn ved Viksjøen. Ansvar: Teknisk, Næringsk., Fiskarlag, Kystverket.
- Etablere fiskerikai ved Vennesund. Ansvar: Fiskarlag, Næringsk.
- Fortsatt arbeide for hevebru-løsning til Sør-Kvaløy. Ansvar: Teknisk, Næringsk., Statens Vegvesen.
- Bistå i arbeidet med forbedret fiskeri/fritidsbåthavn på Berg. Ansvar: Berg Småbåtlag, Næringsk., Fiskarlag.
- Representanter for fiskeryrket bør besøke skolen i Sømna. Ungdommer som har lyst til å prøve seg i fiskeryrket må få mulighet til utplassering på fiskebåt. Ansvar: Fiskarlag, Næringsk.

UTVIKLINGSTREKK / SITUASJON:

- Kommunen stiller seg positiv til lokal fiskeforedling.
- Fiske foregår i dag hovedsakelig i kystnære områder, utenfor Sømna og i de lokale fjordene.

Noen få av de lokale fiskerne deltar i fisket på de store fiskefeltene utenfor Lofoten og Finnmark. Fiskeryrket har gjennom mange år hatt tilbakegang i Sømna.

- Etter hvert som nye næringer/havbruk utvikler seg, øker konflikten mellom tradisjonelt fiske og havbruk. - Denne konflikten må en søke å løse.

VISSTE DU AT:

- Kvantum og verdi fra tradisjonelt fiske i Sømna utgjør i 2008. Kilde: Råfisklaget, Tromsø:

Fiskeslag	Rundvekt	Verdi kr
Torsk	140 378	2 100 655
Breiflabb	3 987	92 811
Kveite	1 448	56 836
Hyse	2 240	17 274
Sei	29 815	159 699
Blålange	-	-
Brosme	375	2 267
Flyndre	2	14
Gråsteinbit	8	55
Krabbe - hann	17 036	123 597
Krabbe - hunn	35 114	252 876
Kvitlange	577	4 039
Lyr	3 009	35 035
Lysing	12	280
Pigghå	307	1 874
Rødspette	-	-
Torskelever	-	6 542
Torskerogn	-	44 207
Uer	2 611	34 097
SUM	236 918	2 932 155

Fiskebåt ved Viksjøen, foto: Tor-Arne Bakke

7.2. Havbruk

MÅL:

Å kunne utnytte den unike kombinasjonen av biologisk og teknologisk kompetanse som finnes i Sømna. Havbruk skal foregå innenfor akseptable miljømessige forhold.

TILTAK:

- Tilrettelegge for foredling. Ansvar: Havbruksn., Næringsk., Fiskarlag.
- Utvikle transport i bulk direkte fra produksjon. Ansvar: Transportn., Havbruksn.
- Kystsoneplan må fortløpende rulleres. Ansvar: Teknisk, Næringsk.

Fra å være en kommune uten havbruk i 2000, har denne nye næringen i Sømna hatt en svært positiv utvikling.

UTVIKLINGSTREKK / SITUASJON:

- Temperatur og vannkvalitet langs Sømnas kyststripe har gitt havbruksnæringen et godt grunnlag for videre utvikling.
- Konflikten mellom den forholdsvis nye havbruksnæringen og tradisjonelt fiske må derfor løses.

VISSTE DU AT:

- Det er tilsammen 8 lønsesjoner for matfiskeoppdrett av laks og ørret i Sømna.
- Disse holder pt. til i Laksvika (Storvika) og ved Olderbakkan i Ursfjorden.
- Det produseres pr år ca 6.000 tonn laks i Sømna.

Sømna Fiskeoppdrett AS sitt anlegg i Laksvika ved innløpet til Ursfjorden, foto: Tor-Arne Bakke.

7.3. Industri

MÅL:

Å tilrettelegge for ytterligere samarbeid om industrielle oppgaver og tilrettelegge for nye næringsarealer.

TILTAK:

- Legge til rette for industrisamarbeid regionalt. Ansvar: Næringsf., Næringsk., Bransje lokalt og regionalt.
- Tilrettelegge for enkeltvise lokaliseringer og/eller samarbeid om felles næringsarealer og virksomhet/bygg – cluster/klyngemiljø. Ansvar: Teknisk, Næringsk., Næringsf. og bransje.
- Tilrettelegge for plast-, betong-, aluminium-, hydraulikk- og stål-/metallindustri samt for byggebransjen, el- og rørbransjen. Ansvar: Næringsf., bransje og Næringsk.
- Sterkere satsning på eksport. Ansvar: Næringsf., bransje, Næringsk.
- Få etablert en industriinkubator i regionen – lokalisert rundt industrimiljøet i Sømna. Ansvar: Næringsk., Næringsf., SIVA, Nordland Fylke og Torgar AS.
- For de største energibrukerne i Sømna – TINE Meieriet Nord BA avd. Sømna og Sømna kommune – må alternativ energiproduksjon, som for eksempel bioenergi, utredes med henblikk på realisering. Ansvar: TINE, Næringsk., Teknisk.

UTVIKLINGSTREKK:

- Gjennom de siste 7-8 årene har industrimiljøet i Sømna hatt en svært positiv utvikling.
- Plast-sveis AS lokalisert til Berg Næringsområde, har utviklet seg fra en enmannsbedrift, til en bedrift som i dag sysselsetter over 20 ansatte. Plast-sveis AS sin virksomhet er først og fremst knyttet til prosjektorganisering og bygging av landbaserte oppdrettsanlegg og smoltanlegg over hele landet.
- TruckTek AS har også hatt en solid utvikling over mange år. Bedriften har i dag 8-10 ansatte. TruckTek driver salg, service, vedlikehold og godkjenning/sertifisering av hydrauliske kraner og utstyr. Bedriften har oppdrag i hele landsdelen.
- TruckTek AS har Achilles-autorisasjon for oppdrag innen olje-/gassbransjen og offshore.

- Sømna Betong AS som holder til på Berg Næringsområde, har i den senere tid også hatt en god utvikling. Leverer ferdigbetong og betongprodukter til kunder på hele Sør-Helgeland.
- Helgeland Sveis AS – med utspring i Sømna – planlegger nå etablering i kommunen. Bedriften har oppdrag knyttet til havbruk i hele landsdelen. Bedriften planlegger nå virksomhet knyttet til slip, reparasjoner og vedlikehold av fritidsbåter og mindre fartøy.
- TINE Meieriet Nord BA avd. Sømna er en betydelig meieribedrift lokalisert til Sømna. TINE i Sømna er et av de største hvitostmeieriene i Norge. Inntransport fra hele Nord-Norge til meieriet har på årsbasis et volum på 70-100 millioner liter melk.

Oversikten ovenfor er først og fremst eksempler. I kommunen er det en rekke småbedrifter som også bidrar til positiv næringsutvikling.

VISSTE DU AT:

- Industrien sysselsetter ca 80 personer i Sømna. Dette utgjør 11,5 % av den totale sysselsettingen i kommunen.
- Sømna kommunes eiendommer og anlegg har et samlet forbruk på 3.134.000 Kwh energi pr år.
- TINE Meieriet Nord BA, avd. Sømna har et forbruk på 7.000.000 Kwh energi pr år.

TINE Meieriet Nord BA er Sømna's største industriarbeidsplass

7. 4. Bergverk, masseuttak og entreprenør-virksomhet

MÅL:

Bedre utnyttelse av forekomster lokalt og i regionen.

Tilrettelegging for entreprenørvirksomhet i Sømna.

- Slyngjemyra nord for kommunesenteret Vik. Her er det etablert masseuttak i regi av Ottar Kristoffersen Eftf. AS. Uttransport skjer i regi av Hans Ivar Slåttøy Transport AS.
- Øvrige leverandører av masse: Maskineier/Laste-biltransportør Asle Arnes og Maskineier/Laste-biltransportør Per Henning Kvalvik.

TILTAK:

- Få til økt samarbeid innenfor masseproduksjon/-leveranse og industrielle løsninger. Ansvar: Næringsk., Teknisk, bransje.
- Utvikle produksjon av stablestein. Ansvar: Bransje, Næringsk..
- Samarbeid om sprengningskompetanse. Ansvar: Bransje, Brønnøy Kalk.
- Gjennomføre geologiundersøkelser gjennom samarbeid mellom entreprenører og geologer. Ansvar: Bransje, Brønnøy Kalk, NGU, Næringsk. og Teknisk.

EKSISTERENDE MASSEUTTAK I SØMNA:

- Kattuglehaugen i Dalbotn. Dette er et anlegg der maskineier/entreprenør Åge Leo Reinjfjord tar ut masse for leveranse lokalt og til nabokommunen Brønnøy.

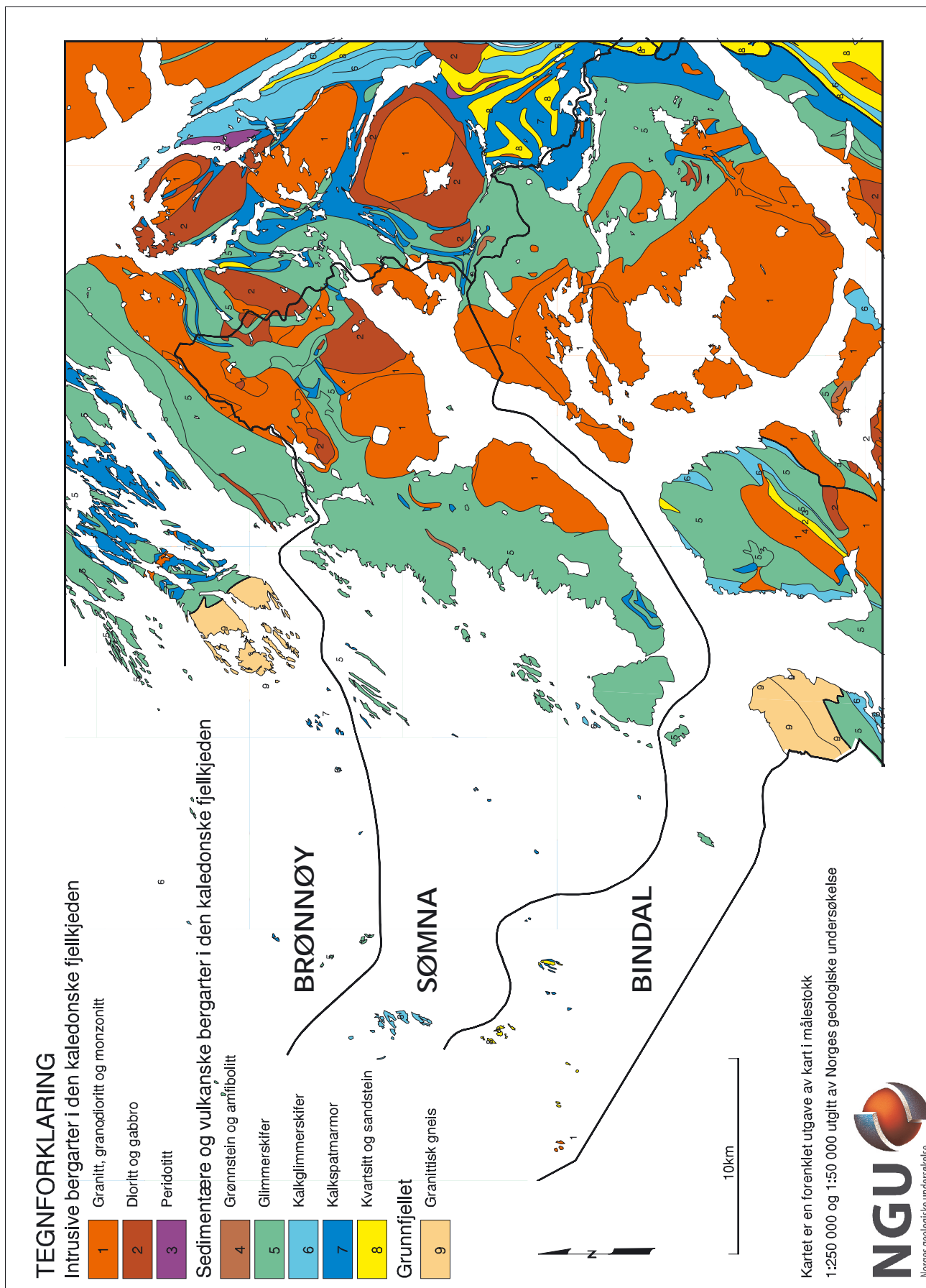
VISSTE DU AT:

- Entreprenør Åge Reinjfjord produserer årlig ca 9.000 kbm masse.
- Ottar Kristoffersen Eftf. AS produserer årlig ca 20.000 kbm masse.
- Ca 4.000 kbm masse importeres årlig sjøveis over Berg Havn og via Undis Jacobsens kai på Berg og ved Viksjøen Havn.
- 2008/2009 har vært ekstraordinært hva angår masselevering. Dette pga store utbyggingsoppgaver
- For nærmere vedr. bergarter i Sømna – se kart fra NGU som viser lokalisering av forekomster, se side 21.

Masseuttak, Slyngjemyra, foto: Tor-Arne Bakke

7.5. Bergarter i Sømna

7.5. Servicenæringen, reiseliv, turisme:

MÅL:

Sømna skal være en aktiv tilrettelegger i utviklingen av reiseliv og opplevelsesturisme i regionen. Sømna skal bidra til å styrke handelsnæringen, slik at denne har et godt grunnlag for fortsatt positiv utvikling.

- Fremme lokalt produsert mat i reiselivssammenheng. Ansvar: Lokale matprodusenter, bransje, Destination Helgeland, Næringsk.
- Utvikle lokale aktiviteter/tilbud innen elgsafari og fisketurisme. Ansvar: Bondelaget, Landbruksk, Næringsk. og Bransje.

TILTAK REISELIV/TURISME:

- Legge til rette for en forbedret turistinformasjon, med økt samarbeid med reiselivsaktørene om informasjon og materiell. Ansvar: Næringsk., bransje, Destination Helgeland, foreningen RV17.
- Etablere bransjeforum for reiselivsaktørene. Ansvar: Bransje, Næringsf., Næringsk..
- Arbeide for bedre skilting. Ansvar: Bransje, Statens Vegvesen, Næringsk., Teknisk.
- Bistå med bedring av veistandarden til reiselivs-anlegg. Ansvar: Teknisk, Statens Vegvesen, Nordland Fylke.
- Utvikle samarbeidet mellom landbruket og reiselivsaktørene. Ansvar: Landbruksk., Næringsk., Bondelaget og Bransjen.
- Samarbeid med Statens Kartverk om forbedring av lokal GPS-informasjon. Ansvar: Teknisk, Næringsk., Statens Kartverk og Bransjen.

TILTAK HANDELSNÆRINGEN:

- Legge til rette for økt samarbeid mellom handelsnæring og reiseliv/turisme og arrangementer som skjer gjennom året. Ansvar: Bransjer, Næringsk. og lag og foreninger.
- Arbeide for et bedre tilbud når det gjelder drivstoff, bensin og diesel. Ansvar: COOP, Næringsk. og Næringsf.
- Arbeide for å opprettholde et lokalt banktilbud i Sømna. Ansvar: Næringsk., Næringsf. og Helgeland Sparebank.

UTVIKLINGSTREKK / STATUS FOR TURISME / REISELIV OG HANDELS- OG SERVICENÆRINGEN:

Sømna, som på mange måter er innfallsporten til Helgeland og “verdens vakreste kyst” og “Himmelblålandet” – spesielt etter TV-serien Himmelblå, har en unik mulighet til å videreutvikle reiseliv og turisme.

Vennesund Brygge og Camping ligger rett ved Vennesund fergeleie, innfallsporten til Helgeland langs RV17 med et stort trafikkgrunnlag.
Foto: Tor-Arne Bakke.

Jan- Erik Bråthen hos COOP i Vik, foto: Tor-Arne Bakke

HANDELS- OG SERVICE- BEDRIFTER I SØMNA:

- Handelsnæringen er relativt godt representert i Sømna.
- COOP Sør-Helgeland har dagligvarehandel i kommunesenteret Vik og på tettstedet Berg, der selskapet også driver byggvareforretning og storkiosk/bensinstasjon.
- BYGGER'N (E.A. Smith AS) har byggvareforretning på Brekkeidet.
- Sportsforretningen MX Sport holder til i Vik.
- Salg av landbruksmaskiner, redskaper og utstyr skjer gjennom AK Maskiner på Berg og EIK Senteret Hauglund Maskin på Stein. Begge tilbyr verkstedstjenester.
- Felleskjøpet er lokalisert på Berg Næringsområde.
- Fjøssystemer AS holder til på Brekkeidet.
- Bilverksteder finnes på Berg (Berg Service AS) og ved Brekkosen (BS Bilservice v/Benjamin Sund).
- Salg av bildeler og rekvisita – brukt/nytt tilbys også ved Midt Norsk Bildeler på Stein.
- Randis Systue i Vik tilbyr tekstiler, håndarbeidsmaterieell og sytjenester.
- T Hagen Blikk & Ventilasjon AS driver blikkenslager- og ventilasjonsmontør-virksomhet. Bedriften leverer også byggmaterieell og verktøy fra sine lokaler på Brekkeidet.

REISELIVSBEDRIFTER:

- Vennesund Brygge og Camping har gjennom årene utviklet et attraktivt reiselivsmål og har stor kapasitet som kurs- og konferansested.
- Sømna Kro og Gjestegård har betydelig kapasitet på overnatting og bespisning – ligger sentralt i kommunesenteret Vik.
- Bjørnvika Natursenter tilbyr hytter i natur-skjønne omgivelser ved Bjørnvika vest for kommunesenteret Vik.
- Kvaløy Brygge tilbyr overnatting på Sør-Kvaløy, like ved Vennesund.
- I tillegg tilbys overnatting hos enkelte privatpersoner i hytter med ganske god standard.
- Høsten 2009 startet Klakkskjæret Pub og Restaurant serveringstilbud på Berg. Her er det også offentlig serviceanlegg med toalett, vask og dusj.
- Destination Helgeland, foreningen Sagavegen og foreningen Kystriksveien er foretak som også fremmer turisme/reiseliv i Sømna.

Svein Reitan, MX-Sport i Vik, foto: Tor-Arne Bakke

- Gartneri / Blomsterbutikker: Iris Blomster holder til på Berg. Sømna Hagesenter holder til på Stein, mens Wærstad Gartneri holder til på Grøtheim.
- Banktjenester: Helgeland Sparebank har filial på Berg og minibank i Vik.
- BKE Grafisk på Grøtheim tilbyr trykksaker, skilt, bildekor og reklame- og profileringsmateriell.
- Salong Valentina, frisørsalong, holder til i Næringshuset i Vik. Merry's Frisørsalong holder til på Stein.

Oversikten vedrørende servicenæringen, reiseliv og turisme er ikke uttømmende. I kommunen er det en rekke småbedrifter/bedrifter i sin spede begynnelse som også vil bidra til positiv næringsutvikling.

KOMPETANSEBEDRIFTER I SØMNA:

I Sømna har det over tid etablert seg et miljø for kompetanse-, kurs- og rådgivningsbedrifter:

- Kompass AS tilbyr tjenester innenfor rådgivning og prosjektering, spesielt på landbruksområdet. Bedriften holder til i kommunesenteret Vik.
- Berg Regnskapslag BA tilbyr rådgivnings- og regnskapstjenester til næringslivet i regionen. Bedriften holder til på Berg.
- Nordnorsk Pensjonistskole tilbyr kortkurs primært for målgruppen pensjonister innenfor et bredt kurs-spekter, men tilbyr også kortkurs innenfor alders-gruppen fra 16 år og oppover. Bedriften holder til i kommunesenteret Vik.

VISSTE DU AT:

- Overnattingskapasitet / totalt antall sengeplasser på turistanlegg i Sømna er:

- Vennesund Camping:	82
- Kvaløy Brygge:	14
- Sømna Kro og Gjestegård:	66
- Bjørnvika Natursenter:	58
- Frilstad Gård:	6
- Porsvika Gård:	8
Totalt antall sengeplasser:	234

7.6. Transportnæringen:

MÅL:

Arbeide for utvidet åpningstid/flere avganger på riksveisambandet Holm-Vennesund RV 17. Legge til rette for videre utvikling og styrking av transportnæringen i kommunen.

TILTAK TRANSPORTNÆRINGEN:

- Arbeide for reduserte fergekostnader for transportbransjen. Ansvar: Regionråd, Næringsk, Næringsf. og Bransje.
- Arbeide for bedret veistandard lokalt og i regionen. Ansvar: Regionråd, Næringsk., Næringsf. og Statens Vegvesen.
- For å tiltrekke seg ytterligere arbeidskraft må Sømna kommune være aktiv tilrettelegger i forbindelse med bolig, skole, barnehage og infrastruktur. Ansvar: Teknisk, Næringsk. og Næringsf.
- Gi økonomisk støtte til kompetansetiltak som gjennomføres i næringen. Ansvar: Næringsstyret og Næringsk.
- Det bør arbeides for bedre inntransport til Brønnøysund. Ansvar: Næringsstyret, Regionråd, Transportæring, Næringsf. og TTS.

UTVIKLINGSTREKK / STATUS FOR TRANSPORTNÆRINGEN:

- Transportnæringen har i en årrekke tilført kommunen mange arbeidsplasser.
- Hans Ivar Slåttøy Transport AS utfører melketransport for TINE Meierier Nord på store deler av Helgeland og i tillegg utenfor regionen.
- Sund Transport AS utfører fôrtransport i hele regionen på vegne av Felleskjøpet.
- Sømna Transport AS utfører transport av stykk gods/dagligvarer mellom Trondheim og Brønnøysund.

Oversikten er ikke uttømmende. Det er ytterligere bedrifter innenfor transport som også bidrar til en positiv næringsutvikling.

VISSTE DU AT:

- Hans Ivar Slåttøy Transport AS er TINE Meieriers største transportør i Norge.
- Slåttøy har 25 biler i trafikk til enhver tid.

Hans-Ivar Slåttøy Transport AS transporterer melk for TINE Meieriet Nord BA over store deler av Nordland og Trøndelag. Foto: Hans-Ivar Slåttøy Transport AS.

8. Næringsutvikling - strategi:

MÅL:

Sømna kommune skal gjennom sitt næringsutviklingsarbeid bidra til å sikre bosetting, trygge arbeidsplasser og aktivt være med på å tilrettelegge for at det kan skapes nye arbeidsplasser. I skjæringspunktet mellom næringsutvikling og kulturarbeid skal tiltak som fremmer bolyst ha høy prioritet.

TILTAK NÆRINGSUTVIKLING:

- Økt innsats for å skaffe ekstern finansiering til prosjekter. Ansvar: Næringsk. og LK.
- Styrke entreprenørskap og innovasjonsarbeid rettet mot elevbedrifter og partnerskap mellom skole og næringsliv. Ansvar: Næringsk. og skolen.
- Styrke det kommunale næringsapparatet og øke samspillet med det lokale næringslivet. Ansvar: Politisk miljø.
- Få på plass en prosjektstilling som kan følge opp prosjekter som er relevante for Næring og Landbruk i kommunen. Ansvar: Næringsk, LK og politisk miljø.
- Bidra til økt regionalt samarbeid. Ansvar: Næringsk., politisk miljø og Regionråd.
- Innrette næringsarbeidet slik at innsatsen kan nå fram til flest mulig av næringene i kommunen. Ansvar: Næringsk. og LK.
- Legge til rette for næringsarealer i forkant av etableringer. Ansvar: Teknisk, Næringsk. og politisk miljø.
- Legge til rette for at det lokale næringslivet betaler for tjenester fra landbrukskontoret og næringskontoret. Ansvar: Næringsf., Næringsk. og LK
- Det er viktig med en næringsmessig strategi som favner alle arrangementer i bygda som har en næringsmessig sammenheng. Ansvar: Politisk miljø, Næringsk., LK og lag og foreninger.

UTVIKLINGSTREKK / STATUS FOR NÆRINGSUTVIKLING:

Næringsarbeidet i Sømna er organisert i en felles enhet: Næring og kultur. Enheten har nærings- og kultursjef i hel stilling med administrativt ansvar for arbeidet med næringsutvikling og kulturarbeid.

Gjennom kommunalt og statlig næringsfond kan det gis økonomisk støtte til næringslivet. Næringsssjefen er saksbehandler for bevilgning over næringsfondene med næringsstyret som bevilgende myndighet.

Kommunen stiller seg positiv til å bistå ved ulike næringsrelaterte arrangementer som foregår i bygda.

OVERSIKT OVER ARRANGEMENTER:

Lista er ikke fullstendig, men viser et utdrag.

- Midnattsrittet
- Skjærgårdstreffet på Berg
- Sommardagan i Sømna med Viksjøen fiskefestival
- Kystens Kulturdag, Hombornes
- Elgbanecup på Sømna skytebane
- Bygdedagan i Dalbotn
- Bygdedagen på Sund
- Trekkspillfestival i Vennesund
- Tour de Fram
- Sømnamessa
- Julemarked

VISSTE DU AT:

- Sømna kommune disponerer et statlig næringsfond og et kommunalt næringsfond. Det statlige næringsfond har de siste år hatt påfyll fra Staten med i størrelsesorden kr 350.000,-. Kommunalt næringsfond har kommunen selv bidratt med årlig støtte til, i størrelsesorden kr 300.000. Over statlig og kommunalt næringsfond støttes årlig omkring 30 næringsutviklingsprosjekter i kommunen.

*Klakkskjæret Pub og Restaurant
Nyetablering på Berg høsten 2009,
foto: Tor-Arne Bakke*

9. Satsningsområde **Alternativ energi:**

MÅL:

Sømna kommune skal være aktiv pådriver til at alternativ energi blir tatt i bruk i egne virksomheter. Kommunen skal også ha et aktivt samspill med det lokale næringslivet om å ta i bruk alternativ energi.

TILTAK ALTERNATIV ENERGI:

For egen del og sammen med lokalt næringsliv søke og skaffe til veie økonomisk støtte som kan stimulere til utvikling og bruk av alternativ energi.

- Bioenergi - i planperioden bidra til realisering av flisfyringsanlegg, ved TINE sitt anlegg i Sømna. Ansvar: TINE, Næringsk., Skogkontor, Regionråd/ partnerskap.
- Spillvarme - i planperioden sammen med TINE klare å utnytte spillvarme fra anlegget i Sømna. Ansvar: TINE, Teknisk, Næringsk.
- Mikro-/minikraftverk - arbeide videre for realisering av mikrokraftverk ved egnet vassdrag i Sømna. Ansvar: Teknisk, Næringsk. og aktuelle grunneiere.
- Biogass - i planperioden utrede og realisere biogass-anlegg lokalisert i Sømna. Ansvar: Bondelag, Næringsk., LK.

10. Prosjektrettede satsningsområder

I løpet av planarbeidet har det aktualisert seg en rekke tiltak som bør utvikles i form av ulike prosjekter:

TILTAK:

- Inn på tunet. Ansvar: LK, Næringsk. Regionråd/Partnerskap.
- Fra Fjøsbygg til nærings-/kulturbygg. Ansvar: LK, Næringsk. og Bondelag.
- Beredskapsgruppe landbruk. Ansvar: LK.
- Reindrift og konfliktløsning. Ansvar: LK og Viltneemd.
- Bygdeutviklingsprosjekt. Ansvar: LK, Næringsk. og Bondelag.
- Tilflyttingsprosjekt. Ansvar: LK, Næringsk. og politisk miljø.
- Rekrutteringsprosjekt. Ansvar: LK og Næringsk.
- Avløserprosjekt. Ansvar: LK og avløserlag.
- Internasjonalt samarbeid – Choczewo – Sømna. Ansvar: Nærings- og Kulturkontoret, LK, Næringsf., Skolen og Politisk Miljø.
- Opplegg knyttet til EU-jordbruk, jakt, skog, agroturisme med mer. Ansvar: LK, Skogkontor og Næringsk.
- Kartlegging av naturtyper i Sømna, Bindal + Brønnøy. Ansvar: LK.
- Industriinkubator. Ansvar: Næringsk. og Bransje.
- Tilrettelegge for videre utvikling av eksisterende bedrifter i Sømna. Ansvar: Næringsk. og Teknisk.
- Reiseliv/turisme og utfordringer for denne næring. Ansvar: Bransje, Destination Helgeland, Næringsk. og foreningen RV 17.
- Kommunikasjoner - vei, båt, ferge. Ansvar: Politisk Miljø, Regionråd, Statens Vegvesen, Teknisk, Næringsk. og Næringsf.

Prosjektene bør søkes finansiert over eksterne midler - region, fylke, partnerskap, stat og næringsliv.

11. Generelt:

Næringslivet i Sømna må sikres tilfredsstillende infrastruktur knyttet til vei og bredbånd mm.

Veistandarden på kommunale, fylkeskommunale og statlige veier må bedres gjennom økt vedlikehold og oppgradering av viktige veistrekninger.

TILLEGG:

Regionalt samarbeid - overordnet tankegang: Det er et mål for Sømna å bidra aktivt til at det regionale samarbeidet utvikles positivt.

Både lokalt og regionalt er det i alles interesse å ha et best mulig tilbud for transport til og fra regionen.

Utvidet åpningstid på vei-/fergetilbudet er viktig for en fortsatt vekst i regionen. I tillegg er det svært viktig med et mere stabilt fergemateriell. Diskusjonen om storflyplass på Helgeland bør også innbefatte forbedring/utbygging av flyplassen i Brønnøysund.

Dette vil ha stor betydning for å sikre og etablere nye arbeidsplasser i regionen.

12. Avslutning:

Strategisk landbruks- og næringsplan for Sømna 2010-2013 legger opp til store ambisjoner for Sømna-samfunnet.

Det vil derfor være utfordringer med hensyn til de ressurser en har til disposisjon for å utføre arbeidet.

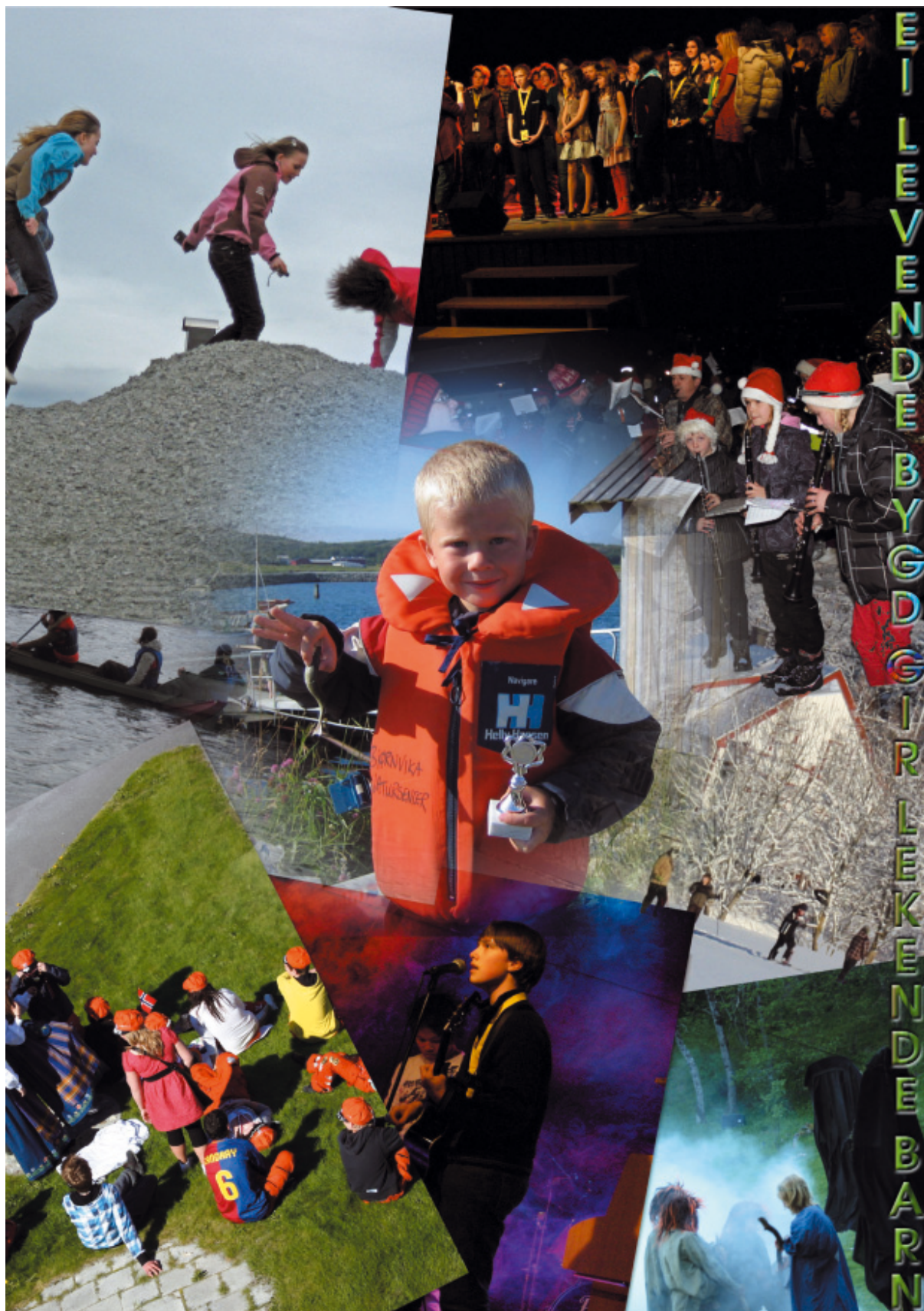
Utfordringene er personellmessig og økonomisk relatert.

For å kunne møte planens utfordringer på tiltaks-siden og de økonomiske utfordringer på de enkelte prosjekter er det derfor av stor betydning at en lønnerlig klarer å framskaffe eksterne finansieringskilder og finansiering.

Som en følge av de utfordringer en her ser, blir det svært viktig å få på plass en prosjektmedarbeider på nærings-siden, som også kan arbeide med et regionalt fokus.

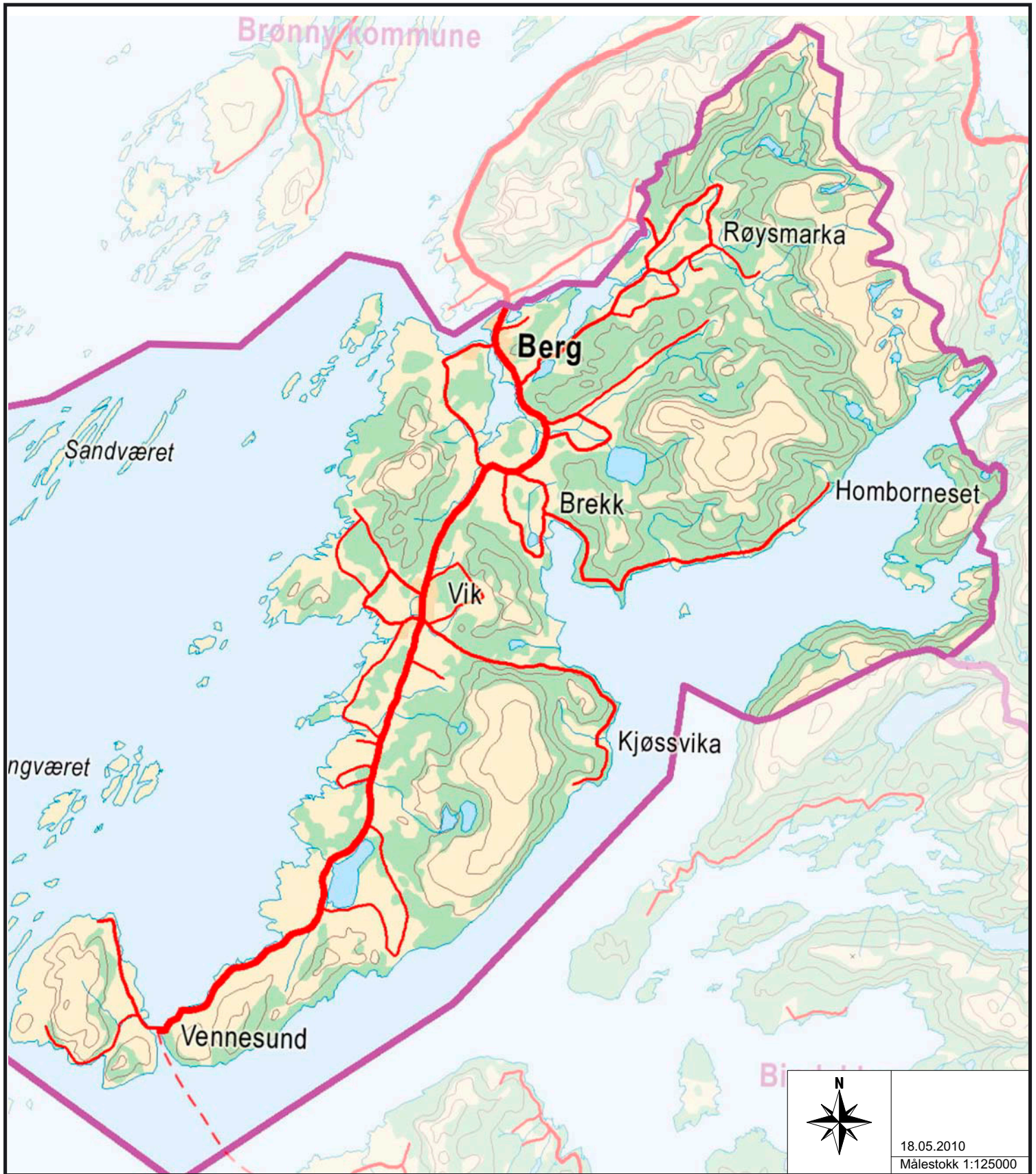

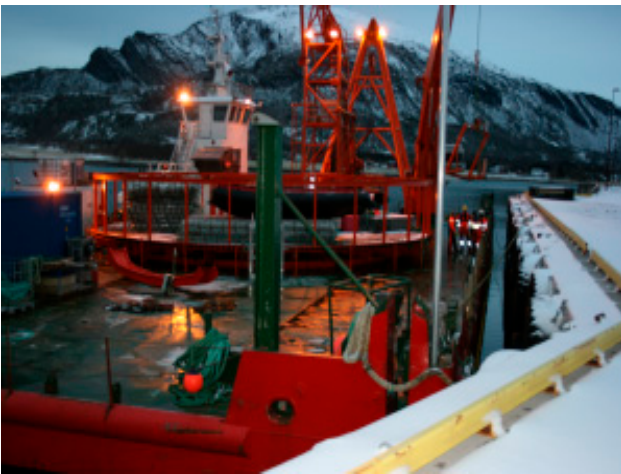
Til notater for lesere av planen

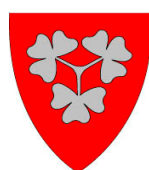
Fotomontasje: Bård Sørhøvd

Kart over Sømna

Billedgalleri fra Sømna: 1: Landbruksnemnda på befaring på Sanne Gård, Brekkeidet; 2: AK Maskiner, Berg; 3: Ny dypvannskai på Berg i aktiv bruk; 4: Grusmasser klar for levering fra Slyngjemyra; 5: Havbruk i Ursfjorden; 6: TINE sitt anlegg i Sømna. Foto: Tor-Arne Bakke.

Sømna kommune

www.somna.kommune.no